

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trel'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 12.

Sibiu, 10/22 Februaru 1879.

Anulu II.

Petitiunea

substernuta Maj. Sale Monarhului de către deputatiunea provinciei metropolitane gr. orientale romanesci, in cestiunea scóloru si a limbei nationale.

„Majestatea Vóstra imperatésca si apostolica regésca,
Prea gratiósé Dómne!

Biseric'a greco-orientale romanésca din Ungari'a si Transilvani'a a comprobata intre tóte impregiurarile neclatit'a sa credintia si devotamentu către prea inaltulu tronul Maj. Vóstre in modu asia de eminent, in câtu acésta virtute a sa patriotica stravechia 'ia fostu recunoscuta totu-deauna la prea inaltulu tronul.

Chiaru si astadi, candu acésta biseric'a isi permite a recurge de a dreptulu la prea inaltulu tronul Majest. Vóstre prin subscrisul corpul alu episcopiloru si prin deputatiunile consistorieloru, intr'o cauza ce atinge nu numai interesele proprie essentiali, ci si una din conditiunile de prosperitate a le patriei nóstre, este convinsa, că prin acésta actitudine a sa dictata de sentimentele cele mai leali, isi implinesce numai datori'a profundu simtita către preainaltulu tronul Maj. Vóstre si către iubit'a nóstra patria.

Caus'a ce ne impune noue acestu pasu bine cumpanitu, este una mesura legislativa, planuita de a se introduce in sfer'a instructiunei publice, de a urmare de influentia si asupra scóloru nóstre confessionali; că-ci ori-cátu s'ar para că scopulu enuntiatu alu acelei mesuri este de mare inportantia, dara realisarea ei practica impedece cultur'a generale, din punctu de vedere pedagogicu nici că se póte executa, éra in rezultatele sale se presenta asia, că de una parte intre relatiunile de nationalitati ale patriei nóstre póte se traga in urm'a sa una procedura escesiva, éra de alt'a, considerata din punctulu de vedere naturale si instinctivu, alu intereselor pe care le au nationalitatile, póte se nasca temere, neincredere si instrainare nu numai la credintiosii bisericei nóstre, ci si in peptulu celorlalte nationalitati nemagiare, care ar potea usioru se turbure concordia fratiésca si devotamentulu patrioticu atátu de doritu pentru popórale din acésta patria, pentru interesele statului, totudeauna, dara mai virtosu acuma, candu situatiunea politica gene-

rale nu prea este senina; prin urmare chiaru si scopulu enuntiatu alu acelu proiectu de lege l'aru impedece, sau tocma l'ar paralisa.

Noi adeca ne-amu informatu din declaratiunea ministrului Maj. V. de culte si instructiunea publica facuta cu óresicare ocaziune in camer'a deputatiloru si mai in urma din press'a periodica, că acelu domnu ministru are de scopu se astérna la dieta unu proiectu de lege, in puterea caruia dupa siese ani numerati dela promulgarea lezei, limb'a magiara se fia obiectu obligatoriu de invetiamentu in scólele elementarie si in cele superiori popularie, si acésta cu scopu, că asia se se dea ocaziune buna la toti cetatienii statului a'si apropiá limb'a magiara cá limba a statului. Asia dara scopulu acelu proiectu de lege este, că cunoscenti'a limbei magiare se se castige prin invetiarea ei in scólele elementarie ale poporului.

Nu avemu de observatu, daca cetatieniloru statului se va da pre catu se póte, ocaziune acomodata, că se invetie limb'a magiara cá limba a statului, de si necesitatea generale a ei nicidecum nu e justificata, nici de actual'a lege a nationalitatiloru, respective de dreptulu asiguratu nationalitatiloru de a se folosí de limb'a propria, si preste totu nici de raporturile ethnographice ale patriei nóstre. Dara acestu proiectu de lege are de scopu a impune invetiarea limbei magiare, in mesuri cá acelea, despre care ori-cátu amu respecta intieptiunea guvernului Maj. Vóstre, trebuie se ne spunemu convictiunea, ca acelea mesuri nicidecum nu sunt apte de a duce la scopu.

In acésta privintia ne permitemu inainte de tóte a ne face prea umilit'a reflexiune, că legea instructiunei popularie incarca asupra scóloru elementarie atátea materii de cunoscentie necesarie classelor inferiori ale poporului, in câtu timpulu prescisu in lege pentru scolari, spre a le invetia pe tóte in limb'a loru materna, este ocupatu cu totulul prin acelea, intru atáta, câtu le lipsesce absolutu timpulu fisicu, in care se mai póta invetia inca si un'a alta limba cu totulul necunoscuta, fia din carte, sau si numai pe cale practica, că se tacemu de lips'a talentelor pentru invetiarea de limbi.

Asia dara, daca cu tóte acestea, au de scopu, că in scólele elementarie ale comunelor bisericesci, in care limb'a magiara este necunoscuta, se se

invetie acésta cu rezultatu ca acela, in câtu se o póta vorbí si scrie, atunci nu remane alta cale practica, de câtu cá obiectele de invetiamentu prevedute in lege si atátu in viati'a practica, câtu si pentru cultivarea ulterióra absolutu necesarie, se fia sterse din planulu de invetiamentu, si sub totu decursulu aniloru de invetiatura se se propuna exclusiv numai limb'a magiara, de care in viati'a practica cei mai pucini voru avea trebuintia neconditionata; si apoi acea invetiarea a limbei magiare s'ar face asia, in câtu folosirea limbei materne si desvoltarea facultatiloru spirituali s'ar margini fórté.

Noi nu potemu presupune despre guvernulu Majestatiei Vóstre, că densulu ar avea de scopu a midiu loci invetiarea limbei magiare in modulu aratatu acilea; din cauza că pe acésta cale scopulu educatiunei poporului ar fi sacrificatu la invetiarea fortiatu a unei limbi, si apoi in cele din urma tóta acésta invetiatura de limba in scólele comunelor de alte nationalitati nu ar potea se aiba vreunu altu rezultatu, de câtu că dóra scolarii nemagiari dupa incordare indelungata, aru rupe ici colea câte ceva unguresce amestecatu cu elemente de ale limbei proprie materne; dara din cultur'a ceruta in viati'a practica nici macaru cunoscentie elementarie nu si-ar potea castiga; éra dupace aru esi din scóla, curendu ar si uita acea limba magiara invetiata reu, cu sila mare, ceea se se si póte comproba cu exemple nenumerate, scóse din viati'a practica.

De alta parte, nu voimu se tragemu la indoiéla, că si in scólele elementarie se potu lua unele mesuri preparative pentru invetiarea limbei magiare, in nici-unu casu inse nu in proportiunea ce se vede respicata in proiectulu de lege, de care e vorb'a, ci numai proponendu cititulu, scrisulu si ceva exercitiu de limba. Atáta s'a facutu si pana acuma dupa potintia in scólele nóstre confessionali, in câtu adeca in scólele nóstre popularie intocmite mai bine, auctoritatile nóstre eclesiastice au luat si pana acuma din indemnulu propriu, mesuri corespundietorie la scopulu acesta, pin urmare fóra presiune din afara si in mesura cá aceea, câtu invetiarea obiectelor absolutu necesarie se nu suferé nimicu.

Din alte punctu-de vedere sunt a se considera scólele confessionali superiori, si a nume scólele pedagogice, in care se potu lua mesuri mai intinse

Foisiór'a „Observatoriului“.

Femeiele.

De Juliu Pederzani.

Traducere de: I. G. Baritiu.

(Urmare.)

Greci'a, care se affá in posesiunea celei mai sublime arti; aceea de „a educá ómenii,“ avé o inalta stima facia cu femeia.

Pentru o femeia sedusa, Troj'a este obsediata si nimicitu.

Senofonte vorbesce către femeia sa: „mi va fi o placere, déca tu, care esti mai perfecta cá mine, me vei priimi de sclavulu teu.“

La Homeru femeia domnesce in casa, singura ea oferesce ospitalitatea si siede la vétra facia in facia cu barbatulu.

Si cine a nimicitu acésta Grecia frumósá si splendida? Nu resbelele sale civili, nici sclavi'a, ci femeia, care decadiuse si care caduise in puberea celei mai adence desonoru.

Venera din Fenici'a, alu carei cultu infloriá in Cipru, Citer'a si Corintu. Femei astute devenira Sybillele tieréi, preotesele mincinosului oraculu din Delphi si Dodon'a.

Odinióra arbitriulu barbatului strapungea budiele, nasulu, urechi'a femeiei si aterná o veriga de auru, simbolulu sclaviei, cá semnu, că o puteá duce ori-unde voiesce. Femeia aruncata in pulbere se svercolia cá unu sierpe si fermecá pre barbatu prin gratiele sale, prin ochiulu ei ce mintia amóre si prin vocea ei adulatória si astufeliu ilu trase si pre elu in abisulu unui amoru selbaticu si desnervatoru.

In Rom'a femeia isi pastrá marimea si demnitatea sa, pana ce datinele si traditiunile au remasu pure si divine.

Femeia, cá mam'a familiei (mater familias), soci'a cá veduv'a unui barbatu (univira) si virginea se bucurau de o adoratiune mare si profunda.

Rom'a concistá lumea. Afric'a, Asi'a si Greci'a jaceau la piciórele sale. Inse riulu demoralisatiunei si alu decadentiei curgeá din acele parti ale lumii subjugate spre Rom'a, 'si versá undele asupra santuariului vietiei familiare si sórtea femeiei romane odata respectata, se scamba in cea mai deplorable din lume.

Din léganu si pana la mormentu viéti'a ei nu erá, decátu unu lantiu de oprobriu, suferintie si umilire.

Romanului 'i erá permis a se desparti de soci'a sa dupa placere.

Semproniu se despartí de soci'a sa, pentru că ea parasise odata cas'a singura.

Sulpiciu abandoná pre a sa, fiindu cá au vediu'to intr'o di fóra inveltóre pe facia.

Catone o daruí pre a sa amicului seu Hortensiu, si Cicerone abandoná dela sine pre nobil'a Terentia, care sacrificase totu pentru eliberarea sa din esiliu. Elu isi luá o femeia avuta, pre care asemene a abandoná, dupace dotea ei fú consumata.

Iuvenale eschiama: Cineva nu cauta femeia pentru cá se traiesca cu dens'a, ci cauta o facia frumósá, pentru de a se delectá.

Femeia erá demisionata fóra nici o ceremonie. Unu servitoru alu casei 'i dicea in numele stapanului seu: „Du-te.“ Si acésta erá de ajunsu.

Dupa ce 'si sacrificase frumseti'a, juneti'a si totu ce avusese, unu capriciu o aruncá pre serman'a preste pragulu casei pe strada. Aveá se móra de fóme, séu se traiesca in desonóre. Consórtea tigrului in pester'a lui nu erá mai nefericita, cá femeia in palaturile romane.

Fericirea lina si inantátória a unei mame, femeia romana nu au simtitu niciodata. Dupa nascere i se luá copilulu. Nu 'i mai erá permis a ilu imbraciosiá. Fóra barbatu, singura, cu capulu plecatu pribegia mam'a abandonata pe stradele Romei, pe candu copiii ei treceau pe dinaintea ei in trasure aurite, fóra de a o cunosce.

Acésta erá sórtea femeieloru in anticitate.

Vedemu Rom'a, domnitóri'a lumii, vedemu Athen'a cetatea sapientiloru. Privimu la santuariile Indiei, padurile de stejaru si circurile de piétra ale Druidiloru in Gal'i'a; templele persiane pe culmea muntiloru si pietrele de altariu ale Azteciloru mexicani. Monstruósele mâne ale dieiloru loru erau implute cu ánime de copii. De asup'a întregéi anticitati planéza unu nooru — nedescriptibile miseria, o umbra obscura — sórtea fóra nume a femeieloru.

Se strabatemu acele tieri, cari astadi se intindu sterpe si lipsite de cultura inaintea ochiloru nostri.

Vomu affá femeia in lantiurile sclaviei celei mai umilitórie.

Sub ochii Europei, in Turci'a, in Armeni'a, in Tartari'a, in Iapanu si Marocu, in Americ'a de Sudu, femeia este numai unu obiectu, pre care cineva dupa capriciu o cumpera si o vinde.

In Circasi'a, in districtele Caucasului, unde traiescu cele mai frumóse femeie din lume, ele se cumpera pe sém'a seraiuriloru turcesci, pentru castelele aristocratiei rusesce.

Armenele cu ochii negri, virgin'a alba ca marmorea din Mingreli'a, femeia cu perulu de auru din Persi'a, gingasiele fice de pe campiele medice sunt transportate cá unu „articulu“ la Bosforu si la Nev'a.

Gentilomulu rusescu ascunde sub masc'a maniere-loru esterne si ale elegantiei adesea pre barbarulu crudu, si este nu arareori unu turcu secretu.

Unu principe rusescu invita pre amicii sei in castelulu seu. Pentru de a onorá pre óspetii sei, cari erau causiti, si ale face petrecania, tramise pre servitorii sei la colibele supusiloru sei. Ei rapira pre tóte virginile inflorinde si femeile frumóse maritate si le adusera cu forti'a in castelu.

Acolo, acesti cani princiaru si parfumatu desonorara acele fiintie lipsite de orice midiu locu de aperare. Turbati prin acestu atentatu, barba'i, frati si parinti asal-tara castelulu in capu de nópte, omoríra pre principele si detera focu castelului.

pentru invetiarea successiva a limbei magiare; dara si in acestu respectu zelulu auctoritatiloru scolastice a le bisericeii n6stre constitutionale ar cresce in casu candu ele aru potea lua mesuri corespundiet6rie la cerintiele de cultura, numai pe temeulu legiloru existente, f6ra alta dispositiune legislativa, scutite de ori-ce presiune din afara, de buna voi'a loru.

In c6tu pentru planulu de a introduce limb'a magiara c6 studiu obligatu in sc6lele elementarie confessionali n e magiare, suntemu constrinsi a memor6a in ac6sta representatiune prea umilita, pe langa susu atinsele pedece didactice neinvinse, inca si una impregiurare f6rte regretabile, care, in legatura cu respectivulu proiectu de lege, merita cea mai de apr6pe atentiune. Este adeca sciutu, c6 in patri'a n6stra opiniunea publica magiara, cunoscuta bine din viati'a practica, din pressa, c6 si chiaru din diet'a tierei, pretinde necurmatu dispositiuni legislative si guberniali de acelea, care se p6ta duce la magiarisarea cetatieniloru n e magiari ai statului.

Ac6sta tendentia a natiunei magiare manifestata cu mare focu, a produsu multu mai de inainte ingrijare la credintiosii bisericeii n6stre, at6tu de jalusi pentru limb'a si nationalitatea loru; 6ra dupace biserice'a n6stra de ritu orientale are caracteru nationale, indata la scirea esita despre proiectulu de lege, a carui analise o facemu, acea ingrijare au ajunsu la unu gradu asia de mare, in c6tu dupace 'si aducu aminte de tentativele anal6ge de inainte cu c6teva dieci de ani, fiii bisericeii n6stre se temu, c6 acestu proiectu de lege va fi pe terenulu legislatiunei unu inceputu nou la tendentie, alu caroru scopu este realisarea desnacionalisarei cu ori-ce pretiu, si care in ulteriorulu decursu alu lucruriloru tinde a estermine cu inecetulu limb'a n6stra nationale din viati'a practica, din comunitatile n6stre bisericesci si din bisericeloru n6stre, unde p6na acuma ne folosimu de ea intru t6ta libertatea.

In ac6sta prea umilita representatiune a n6stra nu ne simtimu chiamati a ne demitte in discussiunea cestiunei, c6 p6na la ce mesura p6te fi salutaria, sau tocma din contra, in detrimentulu interesseloru patriei n6stre, a lua magiarisarea de problema; dupace inse semena f6rte, c6 acelu proiectu de lege i se atribue din mai multe parti scopulu acesta, ne tinemu de a n6stra datorita patriotica a declar6 prestu totu, p6na unde p6te se strabata cuventulu nostru c6: ce e dreptu, credintiosii bisericeii n6stre n'au vreo antipathia c6tra limb'a magiara, c6 inse densii t6nu la limb'a si la caracterulu loru nationale cu asia taria, in c6tu ori-cum ar incerca cineva, este absoluta impossibilitate de a i spoli6 de aceste a.

Daca proiectulu din cestiune n'ar av6 in sine nici chiaru aparenti'a inclinarei spre magiarisare, de siguru inse in privinti'a eventualei executari s'ar urma o procedura, carea ar produce intre elementulu maghiaru si nemaghiaru in locu de concordia fratiesca atatu de necesaria, numai amaratiune recipr6ca, din casu in casu o ar potenti6, si in fine ar avea numai urmari pericul6se pentru interesele patriei comune. In privinti'a ac6sta d6ra va

Gubernulu rusescu, care pentru Grandii sei nu are ped6psa si nici ochi pentru atrocit6tile loru, mace-lari pre acei barbati, cari 'si resbunara curagiosu violarea on6rei casei si a familiei loru si aprinse satele loru.

Inaintea ochiloru nostri vedemu pre femeii anticit6tii.

Palida si sdrobita de durere ca si o Hecuba. Ea s6mena cu o statua petrificata a durerei.

Atinsa de frigurile reci ale mortii morali, privirile i sunt ficsate in pusti'a monotona a lumii.

Ac6sta femeia nemarginita in dorulu ei, are numai o crima, ce se cuprinde in cuvintele: „Noi amu cunoscutu amorea si amu crediutu in ea.”

Si cu strigarea de durere a celei mai sublime femei, care eschiamu ca mam'a Salvatorului vediendu'lu in agonia, p6te, si i este permis se planga si femeii anticit6tii:

Ah! voi toti, c6ti treceti de secolu pe ac6sta cale, priviti si spuneti, d6ca exista pe pamentu o durere, ce s'ar pot6 asemen6, cu aceea pe care trebue se o suferiu eu!”

(Va urm6.)

Literariu.

Auctorulu acestei monografii, unulu din cei mai bravi membrii ai renumitei familii Brote si unulu din pilastrii comunei Resnari, dete prin ac6sta publicatiune instructiva unu exemplu prea demnu de imitatu la multime nenumerata de comune romanesci din patri'a n6stra. Sute de comune, mai alesu din partea meridionale si apus6na a Transilvaniei isi reducu vechimea loru cu documente istorice in mana, pe una miie si mai multi ani. Alti facu neincetatu apellu la drepturi istorice. Dn. Petru Brote inv6tia pe fruntasii comunelor, cum trebue se sc6tia ei la lumina drepturiloru loru istorice. — Libera comuna reg6sca Resnariu. Schitia storica compusa de Petru Brote. 1878.

fi de ajunsu a ne provoca in generalu la esperientiele, pre cari a le specifica acum, cu privire la seriositatea situatiunei, nu ne demitemu, cari insa fara indoiala dovedescu, c6 in timpii din urma s'au facutu din partea organeloru administrative incercari peste marginile legeri, respective s'au aplicatu chiaru ordinatiuni obligat6re in fav6rea limbei maghiare, si abusuri de aceste a se practis6za cu t6ta pasiunea, mai virtosu din partea aceloru organe administrative, cari stau in nemijlocita apropiere de poporu.

Daca cercetamu mai de apr6pe singuraticeloru dispositiuni ale proiectulu de lege, cu care suntemu siliti a ne ocupa in prea umilit'a n6stra representatiune, ne oprimu la acelu punctu mai alesu, care in privinti'a invetiatoriloru aflatori in functiune dispune, c6 acestia in decursu de siese ani se fia obligati intr'at6ta a'si insusi limb'a magiara, inc6tu se 'si p6ta justifica calificatiunea de a o propune „pre aceea,” prin depunerea unui esemenu, si numai pentru invetiatorii trecuti peste cincidieci de ani ai etatii face esceptiune, inse asia, ca in privinti'a casuriloru esceptiionali, intieleg6ndu-se intre acestia si invetiatorii confessionali, numai ministru de culte si instructiune publica se p6ta decide.

Abstrag6ndu dela partea ultima a acestei dispositiuni, care taia dreptu in autonomi'a bisericeii n6stre, peste totu se vede, ceea ce si de altmintrelea dupa a n6stra parere caracteris6za intregu proiectulu de lege, c6 adeca acesta nu se p6te executa; c6ci se scie c6, pentru a nu ne provoca la alte sc6le confessionali, in provinci'a n6stra metropolitana peste totu, si in specialu in acelea parti, unde limb'a magiara nu este in usu la poporu, o insemnata, ca se nu dicemu o preponderanta parte a invetiatoriloru in functiune, dupa impregiurarile de p6na acuma, sau nici decum, sau prea pucinu sciu limb'a magiara, asia in c6tu acestia cu at6ta mai pucinu sunt capabili de a propune limb'a magiara, cu c6tu c6 precum se cun6sce din cuventele acestui proiectu de lege, scopulu este, c6 docenteloru se propuna limb'a magiara in aceeasi limb'a. La ac6sta se mai adauge inca si acea trista impregiurare, cumca invetiatorii peste totu platiti de catra seracele n6stre comune bisericesci, au mai fara esceptiune unu salariu anuale in proportiune at6tu de micu, in c6tu cu acela abia 'si potu implini lipsele de t6te dilele, ci spre a'si sustinea cas'a sunt siliti a intrebuintia timpulu liberu pentru alte ocupatiuni de castigu.

Dela invetiatorii, saraci, alu caroru numeru, din nefericire la noi este mare, nu se p6te pofti, ca se'si i6 timpu de a mai invetia limb'a magiara, — ceea ce nici intre cele mai bune impregiurari nu se p6te castiga numai prin diligentia privata a casa; — prin urmare purcediendu din acestu proiectu de lege, pentru ei n'ar remanea alta indereptu, dec6tu ca, daca n'au ajunsu alu cincidiecilea anu alu etatii, se fia scosi din postulu loru; dar apoi in asemenea casu nu vedemu cum s'ar put6 indeplini loculu invetiatoriloru destituiti, prin altii capabili, pe candu este sciutu, ca asemeni capabili invetiatorii abia sunt in numerulu cerutu, ear a improvisa invetiatorii capabili e preste putintia, mai alesu pentru statiuni, unde nu este asigurata invetiatoriuluiu nici chiaru panca de tote dilele.

Inainte de a se fi facutu proiectulu de lege asupra instructiunei publice la anulu 1868, — ministru de atunci alu cultelor si instructiunei publice de pia memoria, pentru consultarea si discussiunea obiectulu din cestiune, a convocatu ancheta, in care a chiamatu experti si din partea tuturoru confessiuniloru, pe calea auctoritatiloru respective bisericesci. Ne pare f6rte reu, c6 cu abatere dela procedur'a urmata atunci, in casulu presentu nu s'a datu ocaziune auctoritatiloru nostre bisericesci spre a'si da opiniunea asupra proiectulu de lege de o insemnata at6tu de mare si ponder6sa, care daca se intempl6, probabile, c6 biserice'a n6stra n'ar fi venitu in acea positiune neplacuta, c6 sa fia silita a se int6rce la prea inaltulu tronu alu Maiestatii Tale cu ingrijirile ce provinu din acestu proiectu de lege, care dupa a n6stra parere nu e oportunu.

Dupa ce nu ne potemu maguli cu speranti'a, ca amu pot6 impeded6 primirea acestui proiectu de lege, a carui neoportunitate si neexecutabilitate o amu aratat-o mai susu, in casulu candu acela s'ar inainta la corpulu legislativu, ne tinemu de datorinta patriotica, c6 pe langa esprimarea din nou a omagieloru n6stre de supusi si de credintia n e stramutata, se venimu la Maiestatea Ta cu acea prea umilita rogare, c6 in interesulu culturai publice si alu liniscei interne a pop6raloru se Te induri a deneg6 preainalt'a aprobare prealabila la acelu proiectu de lege.

Cari de altmintre recomandandu-ne biserice'a in preainalt'a gratia si ingrijire parint6sca, de carea totu-deauna cu adenca multiamita s'a bucuratu, suntemu cu celu mai deplinu si profundu omagiu, Ai Maiestatii Tale.

Vien'a, la 12 Februaru 1879.

Credintiosi supusi

Corpulu episcopescu si deputatiunea consisto-rieloru eclesiastice ale bisericeii gr.-orientale romane din Ungari'a si Transilvani'a.

(Subscrisi: Mironu Romanulu arhiepiscopu si mitropolitu, episcopii si deputatiunea).

Cuventarea dlui dr. Hodosiu.

Escelenti'a Ta Presantite Dle arhiepiscopu si metropolitu! Venimu si cu ac6sta ocaziune a Ve present6 omagiele n6stre, si nu ne insielamu d6ca dicemu, omagiele a intregu clerulu si poporulu romanu, acum candu v'ati reintorsu din grav'a, marea si glori6s'a missiune, ce, intrunindu consimtiementulu tuturoru romaniloru, a-ti luat u Escelenti'a V6stra a o indeplini.

Ve asiguramu Esclentia, c6 toti romanii, cleru si poporu, (Senatus et populus romanus), cu unu tremuru, s6u mai bine, cu o palpitiune tremurat6re a 6nimei, intre grige si sperantia, dar cu incredere in sine, cu minte calma, si cu ratiunea de omeni conscii de caus'a ce sustienu, v'a petrecutu in caletori'a din care astadi v'ati reintorsu. C6ci caus'a er6, si este a n6stra a tuturoru, si Esclentia V6stra, dinpreuna cu ceialalti domni ai deputatiunei, si cu ceialalti prelati ai bisericeiloru n6stre romane, ati fostu vii'a espressioni a vointiei clerulu romanu din imperiulu de sub sceprulu imperatului, regelui si mare-principelui nostru.

Ne spune istori'a, si o scimu chiar noi, cei ce traimu anca astadi, o scimu din propri'a n6stra esperientia si sciintia, ca de c6te-ori s'au redicatu grave fortune, venturi vijel6se, si procelle, acum apr6pe de 1800 ani, asupra natiunei si bisericeii n6stre, toto-deauna in acele fatali incercari si amerintiari la esistenti'a n6stra nationala si la conservarea religiunei n6stre, romanii s'au sciutu tien6 la inaltimea causei ce aperau, si pe care o apera p6na astadi cu o intrepiditate ce nu se p6te resturn6.

Credemu, Esclentia, ca nu aci este loculu de a aret6 in modu chronologicu, luptele Romaniloru pentru limb'a si biserice'a loru. O scimu, o simtimu, o urmamu, si o vomu urm6 p6na in indefinitu, si in urma vomu lasa-o ereditate celoru ce vinu in urm'a n6stra, si cari sunt mai numerosi de c6tu noi, p6na ce ei in fine voru fi cei fericiti a culege fructele satisfact6rie ale acestei indefinite si continue lupte, ce de secolu intregi o purtam. O lupta ac6sta, care at6tu de tradusa este in mintea, 6nim'a si sangele nostru, in c6tu nu dile, nici septemani, dar nici ani, nici secle intregi, ba nici-odata nu se va stirpi din gingasi'a, dar' totu-odata resolut'a, curagi6s'a si energic'a natura conservat6ria de sine a poporulu romanu: si p6na la invingere.

Esclentia, devis'a n6stra a fostu, este si va fi: a ne conserv6 intacta limb'a si religiunea, natiunea si biserice'a n6stra, in ori-ce impregiurari; a tien6 tare la patri'a si la pamentulu nostru; a las6 liberu fia-carei natiuni din patria a urm6 asemenea. Dar', cu voi'a n6stra, nu vomu concede nici-odata a se infect6 institutelu n6stre nationali bisericesci si scolastice, cu beneficiari (?) straine, cari numai ruinare ne aducu, si numai perirea ni-o prepara.

Esclentia, permitteti-ne in urma inca numai c6teva cuvinte.

Ori-care ar' fi rezultatulu missiunei din care ve reint6rceti, noi vomu dice, si dicemu: Aci suntemu, aci stamu.

Fi-va elu favorabilu pentru noi, pentru natiunea, biserice'a si patri'a n6stra? Se p6te, vomu raspunde, gratia bunetatiei si iubirei de dreptate a monarchulu nostru.

Nu va fi elu favorabilu? Nu vomu perde speranti'a. Vomu raspunde cu acelasiu refrenu: aici suntemu, aici stamu, c6 stanc'a eterna a unui poporu, pusu aici de Dumnedieu.

Vomu merge pe calea civilizatiunei; vomu cultiv6 limb'a n6stra; vomu propag6 cultulu religiosu; vomu tien6 susu si tare la patri'a si la pamentulu nostru; ne vomu pune pe lucru, c6 elementulu romanu se prinda radecina in t6te privintiele, de vi6tia publica, sociala, cultura, arte, industria, comerciulu si altele at6tea. Se prinda, dicu, radecina, pe care se nu o p6ta sgudu'i nici procelele timpulu, nici eternitatea secoliloru. Prin aceste a, vomu d6 imperatulu cele ce sunt ale imperatulu, lui Dumnedieu cele ce sunt ale lui Dumnedieu, si n6ue cele ce sunt ale n6stre.

Se trati Esclentia la multi ani.

Responsulu Esc. Sale D-lui Mitropolitu.

Domnilor si fratilor!

Onórea, care ni-o dati si in modulu acesta mie si deputatiunei consistoriale la reintorcerea noastră din caletori'a intreprinsa pe la Bud'a-Pest'a si Vien'a, nu o potu considerá altcum, decâtu numai ca o manifestare: că D-Vóstra aprobatii pasii, cari noi in cointielegere cu celelalte eparchii i-amu facutu in interesulu culturai poporului nostru si pentru pacea interna dintre diferitele popóra ale patriei.

Prin pasii ce i-amu facutu, ne-amu pusu Domnilor si fratilor! dreptu stavila in calea unui torente puternicu, care se vedea a ne amenintia unele din cele ce noi avem mai scumpe: limb'a, cultur'a nationala, si in parte si autonomi'a bisericesca. Nu-mi potu dar ascunde simtiulu de multiamire, ce-lu amu pentru D-Vóstra, candu veniti a ne dá spriginu moralu la intreprinderile noastre, punendu-ve intru tóte alaturea cu noi.

De alta parte inse nu-mi potu suprima nici acea observare: că inpregiurarile intre cari ne aflamu, ni impun detorinti'a, ca in toti pasii nostri se fimu cu precumpenire matura si cu posibil'a moderatiune. Deosebi pe langa credinti'a noastră omagiala càtra Maiestatea Sa prea gratiosulu nostru monarchu, se ni conservamu cu scumpetate atitudinea nostra loiala facia de legile tierii si adeveratulu patriotismu. Inarmati cu aceste, intreprinderile noastre ne voru duce la rezultate multiamitorie, si acésta o speramu cu atátu mai vertosu, pentru-că prea inalt'a gratia si parintesc'a bunavointia esperiata si de astadata, ne póte numai intari in bunele noastre sperantie, cari de felu nu eschidu loialitatea si patriotismulu.

Multiamindu-ve dar pentru acésta onóre si adeverata spriginire morala, ve rogu Domnilor si fratilor, se ve linisciti ingrigirile, punendu-ve tóta increderea in vigilantia si lucrarea ulterioara a archiereilor si corporatiunilor superioare bisericesci; si apoi ve rogu se ve intruniti cu mine in simtiemintele, cari me indémna si la acésta ocaziune a eschiamá: Se traiésca Maiestatea Sa regele nostru! Traiésca scump'a noastră patria! Prospereze maic'a noastră: natiunea, si biserica!

Serbatórea nationala

din 6/18 Februaru.

In Nr. precedentu s'a relatatu in diariulu acest'a despre maréti'a festivitate nationala serbata aici in marti'a trecuta. Déca astadi revenimu din nou asupra ei, o facemu in firm'a credintia, că nu numai in momentele presente, dar de astadi inainte, in eternu, Romaniea va trebui se 'si aduca cu mandria aminte de dens'a.

Ea este unu evenimentu alu istoriei.

Scriitoriulu, care va enará suferintiele si lacrimile amare versate de poporulu romanu in cursu de aprópe dóue mii de ani, va reflecta si la evenimentulu acest'a.

Cum, se va intrebata elu, de unde provine, că unu poporu cu atat'a consciintia de sine, cu atat'a virtute, cu o frunte atatu de senina si deschisa, plinu de viétia si putere, — cum a potutu fi asupritu si incalcatu cu atâtea nedreptatiri?

Ce dicu, a vorbi despre o serbatóre, este identicu cu a respunde la dieci de intrebári?

Da, stim. lectori, a vorbi despre festivitatea, carea amu avutu fericirea sau nefericirea, de a o serbá marti'a trecuta, este totu atat'a, că si candu ni-amu aminti intréga istoria nationala!

Este ntr' adeveru unu ce revoltatoriu, că astadi, in seclulu lumineloru, dedati a fi surprinsi cu atâtea minuni, astadi, candu vedemu, că asia usioru se derima imperatii nenaturali, radicandu-se altele pe ruinele lor, este revoltatoriu, dicu, candu audi si numai vorbindu-se de legi si dispuzetiuni contrarie toturor legiloru omnesci si domnediesci, cum este in facta si proiectulu despre maghiarizarea scóloru nemaghiare!

Intrebamu la rëndulu nostru pe fratii maghiari, ce ar face densii, iuti de sange, cum sunt, candu de ex. le-aru impune alti limb'a loru asia cum vreau se ne octroeze ei pe cea maghiara? Si intrebamu in fine: Cugeta dd. maghiari, că este naturala supremati'a ddloru, cari numera 5 milioane, facia de cele-lalte nationalitati, 10 milioane la numeru? Déca nu este naturala, atunci cu mesuri terroristiche vrú ei se domnesca? Séu dóra professéza maxim'a: „forti'a priméza dreptulu?“ In casulu acest'a ii avisamu la fabul'a: „Die Stufenleiter“ von Pfeffel.

* * *

Câteva dile dupa plecarea deputatiunei la Vien'a, se ivi idei'a cá, la reintórcere, aceeasi se fia primita cu óre-care solemnitate. Joi in 1/13 se si improvisa una consultatiune privata de vreo 42 barbati betrani si teneri, partea cea mai mare mireni, precum acésta se si intielege de sine. Idei'a este primita in unanimitate. Se alege unu comitetu de primire in persónele dd. Hanni'a, presiedinte, Macellariu, Dr. Hodosiu, V. Romanu, adv. I. Popa, adv. Dr. Olariu, Dr. med. Moga, Popescu redactoru, cá secretariu, Baritiu tenerulu, Munteanu si Petrescu, cassieriu. Cu tóte aceste tempulu era fórte scurtu; afóra de aceea terminulu sosirei deputatiunei nu se scia. Abia domineca aflaramu positivu, că deputatiunea va ajunge marti. Toti

dubitámu, ca in dóue dile se va poté face o primire demna de iubittii asteptati. O intemplanéasteptata inse ni-a facilitatu planulu preste mesura. Dumineca se serbá adeca o serenada oficiósa, precum se dice, pentru comitele supremu de aici, la care se presentara individii chiamati din tóte comunele de prin pregiuru. Acestia incunoscintiati de intentiunea noastră, promisera cu insufletire, că nu voru lipsi de la festivitate.

Intr'aceea sosese diu'a de serbatóre. Dupa órele 8 vedemu la gara pe presied. comitetulu cu câteva membrii asteptandu cu nerabdare si ingrigire adunarea publiculu. Era temere ca poporulu obositu de domineca si incátva impiedecatu prin plóia de luni nóptea spre marti, nu se va poté presentá asiá precum se doriá. Dar ce se vedi? pána la sosirea trenulu la órele 9 1/2, acurse atáta multime de poporu din satele de prin pregiuru, in càtu spaciulu de la gara pána prin strad'a cea destulu de lunga a Gusteritiei se asemená cu o mare undulatóre. Cu deosebire bine representate au fostu comunele Salisce, Resinari si Boiti'a. N'au lipsitu inse reprezentanti chiaru si din departarile cele mai mari. Semnu invederatu despre importantia si alipirea, ce nutresce si poporulu facia cu o cauza atátu de sánta. Cu acésta poporulu dete unu afrontu si desmintire aspra la tóte reutatiósele insinuári ale scriberiloru de la foile magiare, candu afirma că episcopii lucra singuri, fóra consensulu poporulu, candu tocma din contra, asta-data, cá si la alte câteva ocaziuni de 95 de ani incóce, poporulu a fostu acela, care a reclamatu si reclama neincetatu interventiunea archipastoriloru, consistórieloru, sínódeloru, congresselor si a clerulu intregu, cá se 'si faca datori'a, se apere drepturile omnesci consacrate si prin religiunea christiana, care comanda, cá pastorii se 'si puna chiaru si viati'a loru pentru ele.

Trenulu sosese. Deputatiunea este bineventata de capulu comitetulu prin cuvinte binestimite si la esire din edificiulu garei a fostu intempinata cu „Se traiésca“ insufletite, din gurile a mii de asteptatori.

Totu cortegiulu se pune in miscare. In frunte mergea o trasura de gala cu arangerii (adv. Popa, adv. Olariu si Petrescu) la pieptu cu cocarde tricolore. Dupa acesti-a urmá banderulu imponentu, compusu din preste trei sute feciori unulu cá unulu, cu mai multe stindarde nationale. Dupa banderulu venia trasur'a, in care se aflá Es. Sa Dlu Mitropolitu cu parintele archim. Popea, apoi deputatulu Cosma si unu síru nenumeratu de alte trasuri cu inteligentia. Convoiuulu percurse stradele principali, strad'a Gusteritiei, piati'a mica, piati'a mare, strad'a Cisnadiiei, strad'a Poplaci, pána la resiedinti'a metropolitana in strad'a Macelariloru. Pretotindenea cortegiulu a fostu intempinat cu urarile cele mai simpatice. Era unu spectaculu din cele mai impunetore. Tinut'a martiala si vesela a calaretiloru era admirata de miile de spectatori, cari acusera din intregu Sibiuulu. . .

La órele 11 o deputatiune grandiósa compusa din mai multe sute, poporu si inteligentia, pléca sub conducerea dlui G. Baritiu, si mai antaiu aducu omagiale de multiamita Ex. Sale par. Mitropolitu Mironu Romanulu, dupa aceea saluta in cuvente calduróse pe deputatii Popea si Cosma. (Cuventulu tinutu de d. Baritiu speru, că ilu voru ceti stim. lectori cátu mai curendu).

Sér'a urméza conductulu de tortie. Precisu la órele defipte pléca din strad'a Cisnadiiei Nr. 7 grandiosulu conductu compusu din aprópe 700 persóne, cea mai mare parte tierani de la sate. Aici este loculu se amintimu, că cetatienii sassi au doveditu, potemu dice, o simpatia estraordinaria facia de manifestatiunea noastră. Societatea lucratoriloru (sassi) ni s'au oferitu si au participatu la conductu cu o suta de insi. Conductulu incungiuará piati'a mare, avendu in frunte doi din arangeri; intre acesti-a dn. P. Hódrea din Resinari, unulu din fruntasii comunei si totu odata omu frumosu si adeverata figura antica de legionariu athletu, dara si flamura tricolora (drapellu) ce ducea, era din cele colosali. La mijlocu erá music'a cantandu marsiuri nationale. Candu ajunse conductulu in strad'a Macelariloru, finea inca nu esise din strad'a Cisnadiiei. Se parea, că tóta piati'a este unu oceanu de flacari.

In faci'a resiedintiei metropolitane tortierii se postéza in patru síruri lungi, câte dóue de ambele parti ale stradei; Music'a intonéza o piesa nationala; oratorulu dr. Hodosiu tiene o cuventare classica si termina cu: „Se trairite Exellentia intru multi ani.“ La acésta, Ex. Sa parintele mitropolitu, cu vócea-i puternica si patrunditóre, respunde in terminii cei mai bine simtiti si inchiia cu: Se traiésca Maiestatea Sa regele, traiésca patri'a noastră, traiésca natiunea si biserica.

La pronuntiarea numelui Maiestatii Sale, lumea adunata erupse in „se traiésca“ nefinite, ér music'a intonéza „innulu poporalu“. Dupa aceste conductulu se intórcé càtra locuinti'a par. arch. Popea si ii uréza unu intreitú „se traiésca“. Parintele archimandriu inea respunde in terminii caldurosi, demni de sanctitatei causei, de importantia missiunei, de frumós'a positiune a sa in hierarchia si in anim'a natiunei.

Aceste terminate, conductulu, in ordine exemplara, pléca mai departe pe strad'a Cisnadiiei pána la locuinti'a deputatulu Cosma, si repetiendu-i insufletite „se traiésca“, se intórcé apoi pe piati'a casarmei, unde si depune tortiele, care se prefacu in o singura flacara mare, ce se inaltia spre ceriu cá rogatiunea credintiosiloru la dio'a invierei.

* * *

Asiá isi manifestéza poporulu romanu simtiemintele sale pentru causele sante nationale, asiá scie remunerá elu pe atletii cari se lupta pentru densulu!

Inchiiau cu cuvintele dlui Hodosiu: „Ori-care va fi resultatulu acestui pasu, noi vomu dice si dicemu: „Aci suntemu, aci stámu!“

Petra Petrescu.

Chronic'a dilei.

Lectorii nostrii din afara voru fi ertatori, daca in dilele acestea spatiulu de care dispunemu, ilu ocupamu aprópe numai cu caus'a nostra cea de viatia, cá-ci romanulu dice prea bine si frumosu: Mila'mi e de tóta lumea, de mine inse mi se rupe ánim'a. Dacu nu ne vomu vedea noi insi-ne de afacerile nóstre, vecinii de siguru că nu ni le voru cauta. De alta parte, pentru inregistrarea evenimentelor din strainatate, ne mai remane timpu si noue, si lectoriloru. De altmentrea scirile cele mai noue si mai insemnate aru fi aceste:

Ungari'a. Dela 17 Febr. incóce in dieta curgu desbaterile asupra budgetulu. Lupt'a e totu cea cunoscuta, ferbinte, furiósa, desperata, cá-ci dupa cumu demustrá opositiunea, deficitulu va fi érasu celu mai pucinu 28 pána in 30 de milióne, éra din veniturile tierii 1/2, cea mai mare, adeca vreo 128 milióne, se platesce numai in interesele (cametele) datoriiloru. Dara aci nu sunt coprinse spezele de ocupatiune din Bosni'a. Unele diarie credu, că desbaterile budgetarie voru dura vreo 2 septemani, prin urmare vomu avea ocaziune de a reveni la ele.

Austri'a. Dupa dimissiuni repetite in cursu de unu anu intregu, in fine ministerulu Auersperg se retrase cu totulu. Se facura incercari indelunge si in cordate de a compune unu altu ministeriu, prin alti barbati de statu si mai pe urma prin com. Taafe, gubernatorulu din Tirolu. A fostu preste putintia se induplece pe alti barbati cá se ocupe foteliurile ministeriali, pentru-cá nimeni nu voiá se accepte situatiunea actuala produsa prin tractatulu de Berlinu si prin ocupatiunea Bosniei, compromissa fórté prin starea financiala, la care se adaoga necurmatele dissensiuni dintre Vien'a si B.-Pesta, precumu si destramarea maioritatiei din camer'a deputatiloru (senatulu imperiale). In fine se intemlá unu lucru mai multu decâtu curiosu, că adeca din vechiulu ministeriu esira numai doi insi, fostulu ministru presiedente principele Auersperg si dr. Unger, éra ceilalti remasera din nou, mai intrandu si c. Taafe langa densii cá ministru de interne. Nimeni nu póte se creda, că acestu ministeriu va merge bine cu a celu senatu imperiale. Atátu numai, că din periodulu legislativu ii lipsesce inca numai unu anu, dupa care au se se faca alegeri noue. Se póte inse intemla prea usioru, cá se urmedie dissolvarea lui mai inainte, si apoi se se ia ministeriu din nou'a maioritate.

Intre aceste, pentru noi romanii este prea interesantu a sci, că pre candu press'a magiara si magiaróna insulta si injura in termini de betivi pe mitropolitii, episcopi, cleruri, pe natiunea intrega romanéca pentru passulu loru recente, pre cátu intieptu, pe atáta si de estrema necesitate, mai multe diarie mari din Vien'a si Prag'a dau clerulu superioru tóta dreptatea si felicitédia pe romani in cuvente calduróse pentru curagiulu insocitu de prudentia, cu care infruntara atátu brutalitate fanaticiloru, cátu si poltroneri'a renegatiloru, totuodata 'i inbarbata cá se nu le pese nimicu de amerintiarile furióse, cá de ex. ale unui colaboratoru dela „Hon.“ care avú obraznici'a se dica unui advocatu romanu: „Pána ce nu vomu incepe a ve spendiura, pace de voi nu vomu avea.“ Se scie si responsulu advocatulu; elu indemná pe nebunulu tiranuti, cá se ridice cátu mai curendu, furci cátu se póte mai multe, totu la distantia de câte 10 chilometrii, cá se fia de ajunsu.

Turci'a. In fine, dupa multe traganari, tractatulu de pace definitiva se inchiaie intre Russi'a si Turci'a, si acuma trupele Russei au inceputu a desiarta teritoriulu remasu proprietate Turciei, ele inse remanu in asia numit'a Rumeli'a orientale si in Bulgari'a, pána la terminulu pusu in tractatulu din Berlinu. Diferentiele dintre Pórt'a otomana si Montenegro s'au regulatu si a ocupatu fia-care parte fruntariile regulate totu la Berlinu.

Despre diferentiele escate intre Romani'a si Russia mai alesu asupra fortificatiuniloru Arab-Tabia si Cara-Tabi'a (fortulu arabu si fortulu negru) noi avem, aci in Sibiu, scirile cele mai contradictórie: Cá s'au impacatu, ba nu s'au impacatu; cá imperatulu Alesandru in cutare balu a infruntatu pe reprezentantele Romaniei generalu J. Ghica, ba nu l'a infruntatu, ci numai s'a uitatu la densulu muscalesce, pe sub sprincene, corbisu; cá romanii voru esi din Arab-Tabia, sub conditiune cá nici muscalii se nu intre in ea, pána nu va decide Europ'a; ba nu, ci romanii voru remanea acolo.

Din Itali'a avem dupa telegramele publicate in Bucuresci urmatóri'a scire despre missiunea dlui C. A. Rosetti.

Roma, 9 Februaru. — D. Rosetti, presiedinte Camerei deputatiloru din Romani'a, a avutu o audientia la Regele Humbert. Maiestatea Sa l'a priimitu cu o mare curtenire; 'i-a datu noua asigurare de interesulu ce Itali'a pórtá Romaniei si de simpatiele sale pentru densa.

D. Rosetti a esprimat Regelu, din partea sea, simpatiele Romaniei pentru Itali'a si 'i-a espusu legaturile ce unescu cele doue tiri.

D. Rosetti a conferitu cu mai multi ómeni politici. Elu avú pretutindenii o primire buna.

(„Rom.“ si „Press'a“).

Corespondentie particulare ale „Observatoriulu“.

O voce dela Oltu. 3/15 Februaru 1879. Amaratiunea ce domnesce intre inteligentia si chiaru mass'a poporulu pentru noulu atentatu ce se incerca asupra scóloru nóstre confessionali, nu se pote descrie.

Nu mai e vorba de partida ori diferentia de confessione religiósá, fia-care ánimá romana bate si simte asemenea.

Amu veditu inimici de principii politice si chiaru inimici personali, apropiandu-se pentru apararea causei comune nationale. Parol'a dilei este: „Se aparamu

in solidaritate cauză scolei și a bisericei naționale, dispare dintre noi ori-ce spirit de partidă."

Semnu învederatu, ca romanul își pretuieste limbă „mai pre susu de viață sea” și este în stare a riscă totu pentru apararea ei — pre cale legale.

Opiniunea între poporu din aceste ținuturi radica laudele celea mai bine meritate capiloru nostri bisericesci, că au luat inițiativă în o cauză ce ne amenință chiaru esistența națională.

Cu micu cu mare suntu prea determinați a da arhieriloru nostri totu concursulu necesariu, că așa se le succeda a convinge pe Majestatea sa prea bunulu nostru domnitoriu: că romanul ține susu și țare la limbă și naționalitatea sa, și că nu va suferi odată cu capulu magiarisarea scoleloru noastre confessionali, întretinute din sudorea poporului.

Dupa-ce vedemu că justiția, administratiunea și totulu până la cea din urma comuna este magiarisată, că limbă noastră este eschisa cu totulu din viața publico-administrativă; dupa-ce amu veditu că nici legea de naționalitate nu se observa din partea celoru, a caroru datoria aru fi a veghia pentru executarea ei: lumea pe aici au caditu în ispită a nu mai crede nimicu, ci mai vertosu a se teme, că și în casulu prezentu cu introducerea limbii magiare că studiu obligatu în scolele confessionali, nu este alta de asteptatu, decâtu ca o lege că acăsta dupa cativa ani ad analogiam delaturandu-o că și pe alte „din mână liberă,” se va introduce limbă magiara că limba de propunere, invetiatiunii nostrii delaturati, și restulu urmédia.

Asia, odată și bine poporulu și-a deschis ochii de tempuriu, și sperandu în Domnedieu supremulu nostru protectoru — rōga pe arhierii parintii nostri adeverați, a luă tōte mesurile, pentru apararea dreptei noastre cauze, că așa numele lor se fia în veci prea maritu.

Satmaru, 14 Febr. Venindu aici, aflaiu între alte sciri fatali, inca și acăsta, că este pe aprōpe, că în biserica romanăscă gr. catholica locale se se introduce tōte partile servitiului dumnediescu exclusiv în limbă magiara. Indata apoi ni s'a pusu în mână unu Nr. din diariulu „Szamos,” în care se spune că s'a luat și protocolu în acăsta cauză (De cătra ce auctoritate ecleziastică? Red.), care s'a submisu la S. Scaunu (la care? la Rom'a?), spre a se lua o decisiune în acăsta cauză*). Numitul diariu se bucura fōrte de acestu succesu fatalu și rusinatoriu pentru biserica gr. catholica, declarata de scaunulu Romei „națională romanăscă” prin bulle și alte acte de cea mai mare importanță. Dura la succesulu acesta se lucra de câteva diecimi de ani. În timpulu de facia protopopu romanescu în orasiulu Satmaru este renumitul Marcus, și se ține de diecesea Gherlei.

Alaturea cu acestu casu amu datu și preste altulu diametralu oppusu. Se pare că ori cătu se fia de spalacitu romanismulu în partile acestea, totu proiectulu de lege, alu carui scopu finale este estermnarea limbiloru nemagiare și anume a limbii romanesci de pre teritoriulu Ungariei și alu Transilvaniei, a întiepatu tocma și pe multi indiferenti până la osu; că-ci camu dela inceputulu acestei luni au inceputu a se înaintă proteste atātu la episcopi'a dela Gherla, cătu și la consistoriulu dela Oradea mare. Ca specimine v'am decopiatu aci partea cea mai mare din testulu unui protestu înaintatu sub dat'a 12 Februaru nou 1879 cătra vicariulu și consistoriulu episcopiei gr. c. din Oradea.

„Noulu proiectu de lege scolasticu alu gubernului nostru liberalu, intentatu contra felituriloru confessiunii

*) Că unu nou documentu dintru una miie, că intru adeveru scopulu finale este estermnarea limbii romanesci chiaru și din bisericile noastre, din religiune, din tōte cartile bisericesci și introducerea exclusivă a limbii magiare, intocma precumu au prevediutu betranii nostrii înainte cu 37 și 40 de ani, reproducemu aci scirea din „Szamos” chiaru dupa testulu magiaru.

„A szatmári gör. kath. egyház” kebelében egy igen örvendetes és figyelemre méltó mozgalom indult meg, melynek célja lenne keresztülvinni, hogy ezen egyházban az isteni tisztelet és szertartások magyar nyelven tartassanak. Hallomásunk szerint, az ezen ügyben készített jegyzőkönyv a szentszék ítélete és elhatározása alá már be is terjesztetett. Vajha meghallgattatnék e méltányos és hazafias szempontból is nem csekély fontosságú kérelem!

Morburi de pieptu și plumani

de ori-ce natură se curăza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a l. Wilhelm pregatitu dupa prescrierea medicului, și se capeta de la **Franz Wilhelm, apotecariu în Neunkirchen.** Suculu acestu s'a doveditu de bunu pentru dorerile de **grumazu și pieptu, gripa, ragusiela, tusa și trōgna.** Multi cumperatori marturisescu, ca numai suculu acestu-a au a-si multimi somnulu placutu.

Escellentu este suculu acestu, că preservativea pe **tempu neguros și aspru.**

În urm'ă gustulu fōrte placutu copiiloru este folositoriu, celui-ce suferă de plumani înse, o trebuință; cantaretilor și oratoriloru cont'ra vocii închise și ragusite, unu midilocu necesariu.

Multiple de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovedă despre effectulu extraordinariu alu acestu sucu este, ca cons. de curte de d. prof. **Oppolzer,** rectorulu magn. la universitatea c. r. din Vien'a, ilu folosește cu celu mai bunu succesu în spitalu, precumu și la persoane private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu și s'a prescriu adese suculu acesta de multi alti medici indigeni și din străinatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu următoarele scrisori recunoscutōre:

bisericesci ale patriei comune, pe noi romanii, carora biserica și cu scōlă ne este mama dulce, ne atinge în modu înfioratoriu. Asia resensulu și indignatiunea noastră contra violenței biserice și naționalității nu are margini.

Ilustre Domnule! Ci dacă și vermele tētoriuu calcatu sub picioru se invertă, rezistă, și se apără; — cu cătu mai vertosu poporulu asupritu silnicu, are dreptu și datorința se protesteze contra asupritoriloru în atare cestiune vitale. Astfelu noi subsemnati preoti diecesani din comitatulu Satmarului — care numera 150 mii locuitori gr. cath. romani — ve rogamu umilitu se fiți macaru și în persona interpretu grabnicu la înaltimea tronulu imperatescu-regale alu țipetelor noastre de durere, că Majestatea Sa Augusta se delature dela noi romanii pacharulu acesta de amaratiune, implutu de liberali falsi.

De două vēcuri ne suna la urechi din înaltime: Fiți catholici, pentru că se scapăți de tirani'a calviniloru și se remaneti Romani ocrotiti sub sceptrulu Absburgiloru etc.” (Urmédia subscrierile).

Dela Beiusiu 16 Februaru 1879 primimu pe langa alte sciri, și unu protestu înaintatu cătra V. Consistoriu diecesanu dela Oradea mare, în contra magiarisării scoleloru romanesci și a estermnării limbii noastre din aceste țeri. Acelu actu suna:

„Venerabile Gubernu diecesanu! Subscriși mirenii și preoti gr. cath. din districtulu protopopescu alu Beiusiului, amu întielesu cu adenca consternatiune, că gubernulu țierei a preparatu unu proiectu de lege, spre a introduce limbă magiara în tōte scolele poporali. De orece realizarea acestui funestu proiectu nu numai ar' atacă caracterulu romanescu alu scoleloru confessionale sustienute din sudorea poporului nostru, ci ar' impedează fōrte sensibilu și instructiunea poporului, ma aru submină linistea publică și bun'a stare a popōralor din țiera.

De aceea cu tōta increderea fiasca venimu a depune în antea veneratulu gubernu diecesanu, — caruia e concrediuta conducerea scoleloru — acea umilita rogare, că se bine-voiti a întreprinde toti pasii convenitiosi până la tronulu Maiestatii sale augustulu nostru imperatu și rege apostolicu, că se se indure prea grătiosu a delatura pericolulu ce ne amenință limbă și naționalitatea, care pericolu se pōte estinde și chiaru asupra religiunii.

Venerabile gubernu diecesanu! Sperandu împlinirea justei nostre cereri, ne rogamu se fiți interpretele sentimentelor noastre de lealitate cătra înaltulu tron, pre care ilu poteti asigură, că Romanii totdeauna supusi fideli, voiescu se existe, se se cultive și se înainteze că romanii, pastrandu sincer'a iubire cătra popōrale conlocuitorie.

Între altele repetiendu-ne rogarea, remanemu cu distinsa stima.

Beiusiu, 3 Februaru 1879.
Ai veneratulu gubernu diecesanu fii sufletesci.
(Urmédia subscrierile).

Dupa cum fū anuntiatu și în „Observatoriulu” Casin'a Romana de aci în 15 Februaru st. n. a țienutu balu în favorulu bibliotecii sale. Petrecerea a reesitu fōrte bine, s'a infaciosiatu unu publicu frumosu, care afara de două trei familie streine a fostu totu romanesci, între alte salturi s'au jucat dantiurile naționale Roman'a și Ardelean'a, era în pauza 13 tineri gimnastisi în costume naționale au executatu joculu calusieriloru, batut'a și hor'a cu atat'a desteritate, încātu au seceratu cele mai viui aplause. Venitul a fostu înbucuratoriu.*)

Sciri diverse.

— (Carnevali'a) Incependu cu Vien'a și B.-Pest'a, unde coloniile romanesci și anume studentii nostrii au datu serate și baluri elegante și ceretate de o lume stralucita, avemu o multime de sciri despre asemenea petreceri, în care se resfrange o viața romanăscă și spiritulu naționalu, din mai multe localități transilvane și ungaro-banatică; suntemu înse constrinsi

*) În corespondența dela Beiusiu din nrulu 9 este o erore trecută din pēna, și anume: porcii cumperati de Nedeczky nu suntu 1000, ci numai a cumperatu porci cu pretiu de 1000 fl., parechi'a cu 80 fl.; altmentre corespondența întregă a fostu bine primită de a-i nostrii.

a lasa înregistrarea în grija foilor nostre belletristice, cum este „Familia” din B.-Pesta și a. Un'a totusi nu o vomu trece cu vederea, din Bucuresci.

— (Balu splendidu.) Vineri sēr'a, la 26 Ianuariu, a fostu unu splendidu balu la Domnulu și Dōmn'a Grig. C. Sutz. M. L. R. Domnulu și Dōmn'a au onoratu cu presentia M. L. acestu balu, precum și Altele Loru Principele și Principesa de Waldeck et Pymont. Amabilitatea grătiosă, atātu de cunoscută, a stapaniloru casei, a contribuitu se faca, că acestu balu se remana memorabile.

S'a remarcatu, cu deosebire, salutarea grătiosă ce M. S. Dōmn'a a facutu la intrarea sa în salonu.

Este sciutu că modele se facu dupa cum sunt facute și femeile. Asia rochi'a colenta era în armonia cu frumseti'a clasică a Dōmnei de Talien. Mod'a creată în timpulu Imperatesei Eugenia facea se'i arate și mai multu frumseti'a sa spaniolă, unită cu grătia franceză. Mod'a acestui anu de la noi pare a fi creată în adinsu pentru frumosele noastre dōmne, și dicemu frumose, pentru că damele romane sunt citate printre cele de anteiu frumseti ale Europei. Acăsta fiindu constatatu, amu mai potea ore se descriemu vre-o toaleta?! Ca se facemu acăsta, ar trebui că se le descriemu pe tōte, și sarcin'a ar fi prea grea pentru pēn'a noastră.

Ne multiamimu a areta, ca la optu ore deminēti'a, invitati paraseau cu parere de reu salōnele d-lui Sutz, dar cu speranța că va mai fi o nouă serata în aceste salōne, ce paru a fi conspiratu cu stapanii casei, pentru a atrage lumea și a o face se conserve multu timpu cele mai frumose suvenire.

(„Press'a”).
— (Literariu.) Femei'a Romana diariu socialu, literariu și casnicu. Apare de optu ori pe luna. Directore și redactore: Maria Flechtenmacher; secretariu de redactiune: Paulu Scorteanu. 28 Ianuariu 1879.

— Die neuste Nummer 6 der in Wien im XIII. Jahrgange erscheinenden politischen Wochenschrift „Der Osten“ weist folgenden Inhalt auf: Ein Appell an den Monarchen gegen die Magyarisierung. — Ein Ministerium Taaffe. — Zur silbernen Hochzeit des österreichischen Kaiserpaars. — Die Pest in Russland. — Moltke über die Pest. — Inland. — Ausland. — Kleine Chronik. etc. etc. Der „Osten“ sammt der illustrierten Unterhaltungsbeilage „Das Lesestübchen“ kostet vierteljährig blos 1 fl. 50 kr.

— Unu Cuiu, de Nicu Ion Stefanescu. Pretulu 10 cr.

Preturile cerealielor

și altor obiecte de traiu au fostu la

21 Februaru în Sibiu:

Grâu, după eualitati	1 hectolitru	fl. 5.20—6.—
Grâu, amestecat	1 „	„ 4.30—4.90
Secara	1 „	„ 3.60—4.—
Papasiou	1 „	„ 3.—
Ordiu	1 „	„ 4.—
Ovesu	1 „	„ 1.70—2.10
Cartofi	1 „	„ 1.50
Mazare	1 „	„ 5.—
Linte	1 „	„ 10.—
Fasole	1 „	„ 5.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	„ 35.—
Untura (unsōre topita)	50 „	„ 27.50
Carne de vita	1 „	„ —.40
Oua 10 de	1 „	„ —.25

Cursuri de Bucuresci în Lei noi (franci).

20 Februaru.

Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	1. 100.— b.
Imprumutul Oppenheim din 1866 cu 8%	„ 103.— „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„ 98.— „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„ 92.— „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%)	„ 83.— „
Imprumutul municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ 96.— „
Fondulu de pensiuni (per 300 l. a.) cu 10%	„ 177.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„ 28.87 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„ 83.50 „
Dacia, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ 200.— „
Romani'a. Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„ 80.— „

Testimoniu.

Fiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani în tusa magarăscă în asia mesura, în cătu me tēeam că nu cumu-va se se inuece; intru acea a slabitu cu totulu și a fostu atātu de debilu, în cătu abia stă pre petiōre. Atunci mi-s'a recomandat allopulu de plante de Schneeberg, și multiamitu acestu midilocu minunatu, îndata după întrebuintiarea primei sticle a mai încetatu tusa, după a dou'a sticla caută bene afora copilulu, a venit la potere și de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu în câteva zile, prein midiloculu acestu, de o tusa mare și ragusiela.

Deci cu multiamita sincera estradau acestu testimoniu, pentru curarea rapede și miraculoasă a copilulu mei și dorescu că acestu midilocu se devina cunoscutu și folositu în tōte partile prein omeninea suferinda.

Flatz, 6. Martiu 1855.
Anton Just. Laurentiu Scheibenreif, primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite cătu mai în grabă inea 4 sticle dein renumitul D-tale Allopulu de planta, după folosirea alor 2 sticle afu că dorerea de pieptu și gutu, pe cumu și respiratiunea scurta se micșorăza pre di ce merge, pentru ace'a me

adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, în sperarea de a capată dein celu mai prōspetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tōta stim'a se subsēmna
Heinrich Bock, chirurgu.
Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medicamentu fōrte usuratoriu pentru doreri de pieptu, asthama, hectica, tusa, cataru, și este de recomandat în casuri de asteliu de bōle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. Feschl.

D-lui L. Cantily, apotecar în Graz.

Onor. Dle! Folosindu în desiertu diferite midiloci pentru dorerea de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am ceratu și cu o buteliu de allopulu de plante Schneeberg anuntiatu de d-ta, care se pōte recomandă pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, după întrebuintiarea celui d'antai exemplariu amu sentitu usiorare, și dupa-ce am mai ceratu cu 2 sticle din acăsta medicina minunata, sanetatea mi se restaură pe deplin. Multiamindu-si Dlu meu, din tōta anim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu.

Graz, 3. Febr. 1857. W. J. Pock.

Domnulu meu! (21) 32

Dupa-ce prin întrebuintiarea allopului d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea și de ragusiela imprenuta cu aceea, de care suferisem septemani și totu odată în urmarea binefacutōrelor rezultate ale acestui aloppu minunatu de plante mi-am recastigatu și vocea de mai nainte, me sentiu fōrte obligatu a Ti multiamiti din tōta anim'a pentru acăsta inventiune salutaria, cum și a recomanda acăsta medicina probata, după a mea convictiune, la toti căti suferu de pieptu și mai vertosu cantaretilor. Cu perfecta stima
Peisching, 25 Juniu 1857. Ioanu Bauer, doctente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticla. Pretulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se compută cu 20 cr.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu în Neunkirchen.

Allopulu de plante genuinu se mai afla în Sibiu: Friedrich Thalmayer, comerciant. Aradu: F. Tones & Comp. Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu. Alba-Julia, Juliu Fröhlich, apotecariu. Clusiu: Ed. Valentin, apotecariu. Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu. Sighisioara: J. B. Teutsch, comerciant.